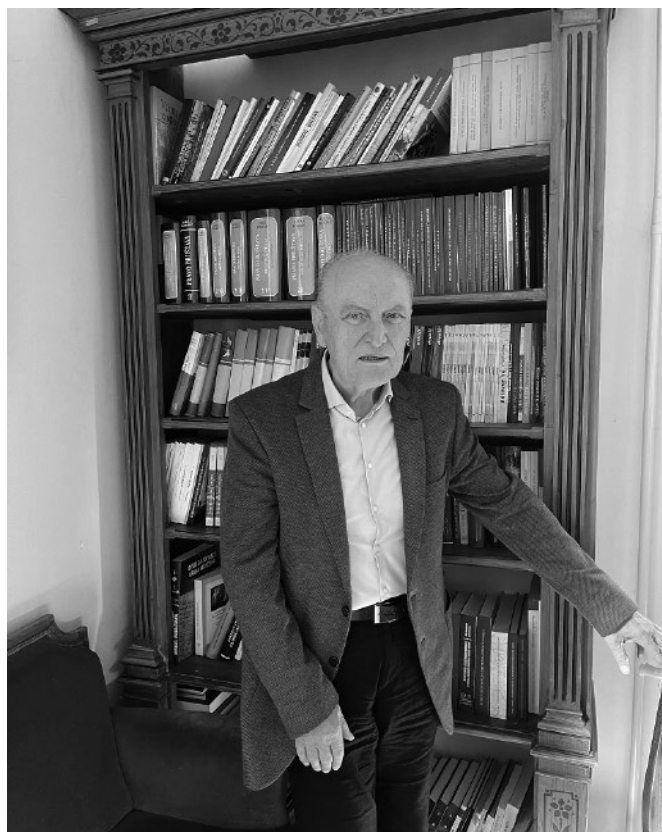

I N M E M O R I A M

Dragutin Feletar (1941.-2023.),
geograf širokih pogleda i prosvjetitelj¹

Dragutin Feletar rođen je 10. srpnja 1941. godine u Velikom Otoku u današnjoj općini Legrad, a umro u Koprivnici 21. lipnja 2023. Njegovi roditelji

¹ Prof. dr. Dragutin Feletar je bio član uredniškog odbora *Časopisa za zgodovino in narodopisje* v obdobju 2006–2022.

su se u Veliki Otok doselili iz Donje Dubrave, kamo su se i vratili odmah nakon Drugog svjetskog rata. Tako je osnovnu školu polazio u Donjoj Dubravi (1948.-1952.) i Kotoribi (1952.-1956.), a gimnaziju u Varaždinu (1956.-1960.). Zemljopis je zavolio još u osnovnoj školi, pa je od 1960. do 1965. studirao na Geografskom odjelu Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (diplomirao je kod akademika Josipa Roglića na temi »Industrija Međimurja«). Na geografskom odjelu PMF od 1971. do 1973. polazi poslijediplomski studij, a kao magistarski rad priznata mu je tada objavljena obimna geografsko-povijesna monografija »Podravina«. Doktorsku disertaciju na temu »Industrija u ekonomsko-geografskoj strukturi Podravine« obranio je 1982. pod mentorstvom profesora Velimira Rogića.

Od 1965. do početka 1983., Dragutin Feletar proveo je prvo kratko u prosvjeti, a nakon toga uglavnom u novinarstvu i kulturi. Već kao gimnazijalac aktivno surađuje u lokalnim novinama, osobito u čakovečkom tjedniku »Međimurje«, kasnije i u »Vjesniku« i Radio-Zagrebu. Kratko radi kao nastavnik u Osnovnoj školi u Donjoj Dubravi, gdje vodi i učeničke grupe mladih novinara, geografa i meteorologa, te izdaje šapirografirane novine »Dubravčan«. U to vrijeme počinje i njegovo bavljenje etnografskim temama.

Godine 1966. zapošljava se u tjedniku »Međimurje« u Čakovcu, gdje radi do početka 1970. godine. Tu je objavio nekoliko tisuća članaka, od kojih su osobito zapažene bile reportaže o ekonomskim temama, ali i feljtoni iz povijesti i o geografskim značajkama Međimurja. Čakovečki ogranak Matice hrvatske izdao mu je knjigu povijesnih feljtona »Iz povijesti Međimurja« 1968. godine. Te je godine bio među osnivačima Radio Čakovca i njegov prvi urednik. Godine 1969. među osnivačima je i izdavanja »Međimurskog kalendara«, te 1970. i Kulturno-prosvjetnog društva »Zrinski« u Čakovcu. To društvo je nastavilo izdavati »Kajkavski kalendar« (1970., 1971., 1972.), te uz kulturnu djelatnost pokrenulo i bogatu biblioteku kajkavske poezije i knjiga geografsko-povijesnog sadržaja. U toj je biblioteci tiskano i prvo Feletarovo znanstveno djelo – monografija »Legrad« (1971.), te zbirka pjesama »Moje Međimurje« i vrlo popularno djelo »Stari gradovi i dvorci sjeverozapadne Hrvatske« (koautor Tomislav Đurić, doživjelo je 5 izdanja).

Tih godina Feletar, uz suradnju u raznim hrvatskim medijima, aktivno surađuje i u koprivničkom »Glasu Podravine«, gdje je bio i profesionalni urednik od kraja 1969. do sredine 1970. godine. Potom radi kao urednik tvorničkog lista GK Međimurje u Čakovcu (1970.), te prelazi za profesionalnog tajnika u KPD »Zrinski« (do početka 1972.). Uz aktivnu folklornu družinu, pjevački zbor i drugih sekcija, KPD »Zrinski« bio je vrlo aktivan i u ukupnoj kulturnoj politici u Čakovcu i Međimurju. Među ostalim bio je i organizator »Karavane putovima Zrinskih i Frankopana« 1971., te niza skupova i priredbi, uglavnom vezanih uz povijest Zrinskih. Poradi jedne pjesme koja je objavljena

u »Kajkavskom kalendaru« za 1972. godinu i ocijenjena kao nacionalistička, taj broj sudski je zabranjen i dio naklade spaljen. KPD »Zrinski« je zabranjeno, a Feletar prisiljen otići na radno mjesto voditelja Izdavačkog odjela TIZ »Zrinski« u Čakovcu, te u toj tiskari radi do 1. veljače 1973. godine.

Dragutin Feletar svoju radnu karijeru potom nastavlja u koprivničkoj »Podravki«, gdje radi do 1. veljače 1983. godine. Tu najprije radi kao novinar i urednik u tvorničkom listu »Podravka«, a potom kao direktor Centra za kulturne djelatnosti. Zahvaljujući djelovanju Dragutina Feletara Podravka u to vrijeme slovi kao važna kulturna točka u Hrvatskoj. Uz to nastavlja se razvijati u stručnom i znanstvenom pogledu, objavivši veći broj knjiga i radova u znanstvenim časopisima, a sudjeluje i na nekoliko (međunarodnih) znanstvenih skupova (Haag, Zagreb, Göttingen, Bognor Ridges, Ljubljana). Tada piše i nekoliko svojih najznačajnijih knjiga, poput monografije »Podravina« (1973.), »Glazbeni život Koprivnice« (1977.), »Podravka« (1980.), »Studije i radovi o Podravini« (1982.), »Stare građevine istočne Hrvatske« (1983.) itd. Osobito je aktivan u istraživanju gospodarske povijesti sjeverozapadne Hrvatske, te je, uz obimnu monografiju »Podravke«, u tom razdoblju objavio i knjige o čakovečkom tiskarstvu, tekstilnoj industriji Čakovca, drvnoj industriji Međimurja, tekstilnoj industriji Zaboka, koprivničkom tiskarstvu, sisačkoj »Segestici«, prehrambenoj industriji Hoča kod Maribora i Umaga, drvnoj i obučarskoj industriji Koprivnice, varaždinskom i koprivničkom bankarstvu, bravarstvu u Zagrebu, šumarstvu i drvnoj industriji u Podravini i Novskoj itd. Uz to, osnovao je i KUD Podravka, s jednim od najboljih pjevačkih zborova u Hrvatskoj, te likovnom, književnom i drugim sekcijama, kao i izdavačkom djelatnošću. Osmislio je i bio među osnivačima jednog od prvih industrijskih muzeja u Hrvatskoj – Muzeja prehrane Podravka u Koprivnici (1982.). U to doba Feletar je vrlo zaslužan i za razvoj kulturnog života Koprivnice i Podravine, baveći se prosvjetiteljskim aktivnostima (predstavljanja, stručno-znanstveni skupovi, predavanja, kulturne manifestacije i sl.). Godine 1975. pokrenuo je u okviru Gradskog muzeja u Koprivnici izdavanje godišnjaka »Podravski zbornik«, te bio dvadesetak godina urednik tog izdanja. Zbornik izlazi i danas i u potpunosti je preokrenuo dinamiku stručnih i znanstvenih istraživanja u Koprivnici i Podravini. Pokrenuo je i izdavanje publikacija u okviru biblioteke »Podravskog zbornika« (od 1977. do danas izašlo je tridesetak knjiga):

Početkom 1983. primljen je kao nastavnik za Geografski odjel PMF-a. gdje je iste godine postao aistent i docent. Za izvanrednog profesora izabran je 1988., znanstvenog savjetnika 1991., redovitog profesora 1993., te za redovitog profesora u trajnom zvanju 1999. godine. Kao profesor razvio je nekoliko kolegija, među kojima je primarna bila Industrijska geografija. Predavao je i na nekoliko zagrebačkih fakulteta, a održao je i pozivna predavanja na

sveučilištima u Mariboru, Ljubljani, Puli, Beogradu, Skopju, Sarajevu, Prištini, Pečuhu, Budimpešti, Münchenu, Göttingenu, Zadru, Osijeku, Rijeci, Ostravi i Lodzu. Bio je mentor velikom broju diplomanata, magistranata i doktoranata. Na PMF-u je obnašao i brojne rukovodeće funkcije: bio je predstojnik Zavoda za geografiju i prostorno uređenje (1990.-1998.), predstojnik Zavoda za regionalnu geografiju i metodiku (1999.-2002.), pročelnik Geografskog odsjeka (1998.-1999.), voditelj Poslijediplomskog studija na Geografskom odjelu (1999.-2000.), prodekan za financije PMF (2002.-2004.) i dekan PMF (2004.-2006.). Uz to je bio i tajnik i predsjednik Saveza geografskih društava Hrvatske (1984.-1987.). Bio je i urednik znanstvenog časopisa *Geografski glasnik* (1986.-1989.), »*Geografski horizont*« (1986.-1989.), *Geographica Iugoslavica* (1989.-1990.), *Geographical Papers* (1986.-1988.) i drugih.

Bio je zaslužan i za razvoj geografije na Sveučilištu u Mariboru, te za osnivanje Geografskog odjela i Sveučilišta u Zadru. Razvoju geografije pridonio je i kao član uredništva desetak geografskih i ekoloških časopisa sa hrvatskih sveučilišta, te iz Slovenije i Bosne i Hercegovine. Godine 2005. uredio je i bio koautor monografije o zagrebačkom Prirodoslovno-matematičkom fakultetu. Vodio je i bio član timova u desetak znanstvenih projekata s područja geografije, demografije i prometa, te teritorijalnog ustroja Hrvatske.

Razvio je zavidnu djelatnost u znanstvenom istraživanju geografije i povijesti, ali i u popularizaciji znanosti. Bibliografija Dragutina Feletara je vrlo obimna: dosad je kao autor i koautor objavio 92 znanstvene i stručne knjige, 6 knjiga s područja književnosti, te 37 udžbenika iz geografije za osnovne i srednje škole. U domaćoj i inozemnoj znanstvenoj periodici objavio je 297 radova, te još oko 350 stručnih i značajnijih popularnih članaka. Razvio je plodnu suradnju sa znanstvenicima iz 20-tak zemalja, a dosad je održao izlaganja na 216 znanstvenih i stručnih skupova (u većem broju skupova bio je predsjednik i član organizacijsko-znanstvenih odbora). Uz to je napisao i 164 predgovora u knjigama ili katalozima, te bio recenzent velikom broju znanstvenih radova i knjiga. Godine 1993. u Koprivnici je osnovao (obiteljsku) izdavačku kuću – danas »Meridijani« sa sjedištem u Samoboru. Uglavnom u okviru »Meridijana« uredio je 203 knjige. Pod njegovim uredništvom izašlo je kontinuirano od 1994. godine preko 220 brojeva časopisa za popularizaciju geografije, povijesti i ekologije »Meridijani«, a pokrenuta su i dva znanstvena časopisa. Časopis (A1) »*Podravina*« izlazi od 2002. i izašla su 42 sveska, a časopis »*Ekonomika i ekohistorija*« od 2005. godine. Meridijani su objavili i 260 naslova knjiga te više od 80 naslova udžbenika geografije i povijesti. Većina tih časopisa, knjiga i udžbenika izašla je pod uredništvom akademika Feletara.

Za člana suradnika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti izabran je 2006., a za redovitog člana 2016. godine. Od 2019. voditelj je Odsjeka za

etnologiju (i urednik časopisa Zbornik za narodni život i običaje), od 2021. voditelj Zavoda za znanstvenoistraživački rad HAZU u Bjelovaru (i urednik tamošnjeg časopisa RAD), te od 2018. godine glavni urednik časopisa RAD Razreda za društvene znanosti. Također je i član Znanstvenog vijeća Zavoda za znanstvenoistraživački rad u Križevcima, te član Odbora za nagrade i Odbora za utvrđivanje postojanja djela koje nije u skladu s ugledom i dostojanstvom člana HAZU.

Za svoj znanstveni, stručni i društveni rad, akademik Feletar je dobio brojna priznanja. Spominjemo važnija: Odlikovanje predsjednika Hrvatske Red Danice hrvatske s likom Ruđera Boškovića (2002.), Nagrada za životno djelo Koprivničko-križevačke županije (2002.), Godišnja državna nagrada za popularizaciju znanosti (2004.), Nagrada za životno djelo Grada Koprivnice (2005.), Spomen-medalja Sveučilišta u Zagrebu (2006.), Nagrada za znanost Sveučilišta u Zadru (2006.), priznanje Europski vitez kulture u Budimpešti (2011.), Nagrada Vjekoslav Klaić za popularizaciju povijesti (2016.), Nagrada Zrinski Međimurske županije (2018.) itd., a proglašen je za počasnog građanina Općine Legrad (2018.), Općine Donja Dubrava (2018.), Grada Koprivnice (2020.) i Koprivničko-križevačke županije (2021.).

U jednom je razgovoru utvrdio da bi se možda njegovi prinosi razvoju hrvatske geografije mogli sažeti u nekoliko najvažnijih točaka. »1. Unapređenje industrijske geografije kao specijalnosti ekonomske (socijalne) geografije. Uvođenje dostignuća europske i svjetske industrijske geografije u hrvatsku geografiju. Razrada i proširenje metodologije industrijske geografije. Analiza industrije kao najvažnije privredne djelatnosti i razrada njezine strukture, odnosa među industrijskim granama i odnosa industrije prema drugim gospodarskim granama, te osobito analiza industrije kao važnog čimbenika transformacije geografskog prostora. Uvođenje kvantitativnih i grafičkih metoda u industrijsku geografiju. Gajenje geoekološkog pristupa proučavanju sekundarnog sektora.

2. Prinosi razvoju historijske geografije odnose se na afirmaciju proučavanja malih geografskih cjelina i naselja. Historijsko-geografskom znanstvenom obradom niza mjesta, općina i županija, osobito u sjevernoj Hrvatskoj, gdje je studija lokalnih područja bilo izrazito malo, unaprijeđena je hrvatska geografija, ali i historiografija i povijest umjetnosti i etnologija. Postavljena je specifična metodologija, koja je u historijskoj geografiji afirmirala geoekološki pristup, te doprinijela afirmaciji suvremene geohistorije. Polazi se od zemlje, dakle fizičko-geografskih značajki, te ljudi, odnosno demografskih strukturalnih i migracijskih osobina, do značajki naseljenosti (ruralnih i urbanih struktura) i društvenog, političkog i ekonomskog razvoja. U objašnjavanju funkcija i procesa u nekom povijesnom razdoblju primjenjuju se brojne geografske, pa i kvantitativne metode i mjerila.

3. Razvijanje i afirmacija geografsko-povijesnog istraživanja proizvodnje, proizvodnih jedinica i poduzetništva. Kroz knjige i studije brojnih poduzeća, pa i proizvodnih sistema, razrađena je specifična metodologija historijsko-geografskog i ekohistorijskog pristupa. Tek se djelomice primjenjuje kronološka metoda, a razvijena je ekološko-demografsko-ekonomska analiza s ugradbom svih komponenata koje su utjecale na razvoj i promjene. S modernim kvantitativnim i grafičkim metodama i mjerilima razrađuju se strukture, funkcije i procesi u nekom poduzeću od priprema i uvjeta osnivanja, početnog razvoja do današnjice. 4. Osobito značajan je prinos popularizaciji znanosti, prvenstveno geografije, povijesti, povijesti umjetnosti, etnologije, demografije i geopolitike. To je ostvareno objavljivanjem izuzetno velikog broja popularnih članaka u dnevnom tisku, periodici, zbornicima i dijelovima knjiga.«

Bio je poznat kao energičan, aktivan i učinkoviti znanstvenik te vješti organizator u raznim ustanovama i organizacijama, posebno onima koji su povezivale ljude i krajeve uz rijeke Muru i Dravu.

Hrvoje Petrić